

kation af Udgravningerne. At vi her har naaet en sikker Kundskab om et centralt kulturhistorisk Emne er indlysende.

Bogen slutter med et kort Afsnit kaldet Religion og Samfund. Som den udpræget Realiteternes Mand Professor Hatt er, har han fulgt den Regel: kun hvor en praktisk, »profan« Tolkning af et Udgravningsfænomen ikke lader sig udfinde, maa man ty til en religiøs. Sætningen er utvivlsomt et sundt Forskningsprincip, og den behøver ikke at skjule eller tilsløre — og gør det heller ikke for Hatt — den ubestridelige Kendsgerning, at Religionen har været en særdeles massiv og bestemmende Faktor i Oldtidens Bøndesamfund. En erfaren Arkæolog og Religionshistoriker som Professor Chr. Blinkenberg har altid haft et aabent Øje herfor (se hans lille Bog om Tordenvaabnet), og Hatt er en altfor kyndig Etnolog til ikke at være ganske klar herover. Men det er lige saa sikkert, at Arkæologen paa de religiøse Tydningers Gebeter maa gaa frem med yderlig Varsomhed. Her som andetsteds i Videnskaben er da den bedste Kombination Fantasi og Kritik, og ingen af disse Dele vil man savne hos Forfatteren af Landbrug i Danmarks Oldtid.

Johannes Brøndsted.

En Gren af den gamle Landbohuslid.

H. P. Hansen: Løb og Løbbinding. Universitetsforlaget i Aarhus. Levin & Munksgaard, København 1937.

»Ved Løb forstaas her Beholdere og enkelte andre Genstande, der er bygget op af en spirallagt Vulst af Straa, og som er syet sammen med tynde Skinner af Træ, med Halmsimer, Garn eller Metaltraad«. Med denne Definition begynder Museumsforstander, Konservator H. P. Hansen, Herning, sin Behandling af Løb og Løbbinding i Tidsskriftet »Sprog og Kultur« 1935. (Se 4. Bd. 1935, S. 49—74, 5. Bd. 1936, S. 1—21, 49—83 og 151—159, samt 6. Bd. 1937, S. 1—9). Undersøgelsen foreligger nu samlet. Det er blevet en fortræffelig Bog i et ualmindelig smukt Omslag. Den begynder med Omtale i trykte Kilder, Fortidsfund, Redskaber, Materialer, Arbejdsmaade og gaar derefter over til Behandlingen af de forskellige Løb-Typer, som man møder i vore Museer, lige fra Bikuber og Halmdøre til Stole, Vugger, Senge og Ligkister. Der gives en kort Vejledning i Konservering af Halm-løb, og det sidste Kapitel handler om Løb i sproglig Betydning. Bogen slutter med et udførligt og for Brugeren uundværligt Sagregister.

Der aabenbarer sig under Brugen af Bogen visse, omend ikke

væsentlige Mangler, som det er Anmelderens Pligt at gøre opmærksom paa. Det skulde i og for sig være en Fordel, at Bogen i sine Detailler ikke tynghes af Dispositionen; de enkelte Led flyder jævnt over i hinanden, og af og til gøres der smaa interessante Sidespring. Men Figurnumrene følger i Teksten ikke engang nogenlunde efter hinanden i den Rækkefølge, Billederne er anbragt i, hvilket er særligt generende for den Museumsmand, der skal benytte Bogen som Haandbog. Billederne er ofte for uskarpe, navnlig hvor de skal vise tekniske Enkeltheder. En Forbedring her vilde dog være et ubilligt Krav til Forfatteren, der i Forvejen har økonomisk Tab ved Bogens Udsendelse. Derimod burde de omhandlede Genstandes Museumsnumre absolut have været medtaget. Man kan i Øjeblikket som Følge af denne Mangel komme ud for at søge efter en i Bogen afbildet Genstand i et Museum, hvor det kun har været anbragt som Depositum fra et andet Museum.

Forfatteren behandler Emnet paa sin sædvanlige djærve Maade og gaar undertiden de arkæologiske Specialister i Bedene. Men som den praktisk indstillede Mands Dom faar hans Meningsytringer ogsaa i saadanne Spørgsmaal Vægt. Det er for ham en naturlig Ting i sin Fremstilling stadig at paapege Fænomenernes Sammenhæng med Stedets geografiske Forhold. Han har Øje for, at Lighed i Form ikke altid behøver at betyde Slægtskab. Han drager en Mængde interessante Sammenligninger med Redskabstyper fra Oldtiden, og gør det i Reglen med fornøden Forsigtighed. Hans Paavisning af, at Oldtidens Albuebensdolke efter Slidmærkerne at dømme næppe kan have været anvendt som Vaaben, men snarere har været Løbprægle, synes uimodsigelig, idet tilsvarende Stykker med lignende Slidmærker kendes fra Nutidens Løbbinding. Løbpræglenes Formrigdom maner iøvrigt til Forsigtighed med Hensyn til at lave Typologi paa Grundlag af simple Brugsgenstande. Først under Omtalen af Genstande til personligt Brug, Korsklædebakker, Tæj- og Sykurve samt Send- eller Föringkurve gør egnsprægede Ejendommeligheder sig gældende i stærkere Grad. Ellers ligger Egnspræget mest i det anvendte Materiale. Grynløb og Sædeløb har i Vestjylland gennemgaaende samme Form som dem, man træffer i Skaane og Wales.

H. P. Hansen viser, hvorledes simple Redskaber ofte har haft flere forskellige Anvendelser — en Iagttagelse, der ogsaa er frugtbar, hvor det gælder Oldtidens Redskabstyper. Løb-Skæpper kunde i en snæver Vending bruges som Bikuber. Sælden kunde anvendes dels til at ælte Sigtebrødsdejg og Dejg til Rugkringler

i og dels til at timse Sigtemel over; men den kunde ogsaa bruges som Laag over Dejgtruget, eventuelt tillige over Bryggerkarret. Et Skæppemaal kunde anvendes til Tæjer og en Klyneløb som Sendekurv, ligesom et Sold brugtes til at lægge over en skruk Høne, der ikke skulde ruge.

Det er endelig Forfatterens store Fortjeneste, at han flittigt har samlet Benævelserne paa de forskellige Løb-Genstande sammen fra Landets forskellige Egne. Som Folkemindeforsker hører han til de dygtigste herhjemme, og ingen har vel i vort Slægtled som han forstaaet at faa de firs-, halvfems- og hundredaarige Bønder og Bondekoner til at rykke ud med deres Viden. Deri har han et betydeligt Forspring for mange af os andre, der sysler med Redskabskultur — et Forspring, der er meget fremtrædende i nærværende Bog. Forfatteren har givet sig i Kast med en speciel Opgave, for hvis Løsning ingen som han havde Betingelser. Løb og Løbinding vil alene grundet paa dens Indhold af Oplysninger om Ting og Talemaader, der forsvinder, faa stedsevarende Betydning for Kulturforskningen.

Bogen fortjener at studeres flittigt paa vore Provinsmuseer, blandt hvilke det af H. P. Hansen ledede Herning Museum er et af de faa, hvor der er gjort en virkelig betydelig Indsats i Studiet af vor Folkekultur.

Axel Steensberg.

Slæder og Vogne.

Gösta Berg: Sledges and Wheeled Vehicles. Ethnological studies from the view-point of Sweden. Nordiska Museets Handlingar: 4. — Stockholm-Copenhagen.

Dr. Gösta Berg ved Nordiska Museet i Stockholm har til Emne for sin Disputats valgt et af Kulturforskningens mest centrale Spørgsmaal: Samfærdelsmidlernes Udvikling. Forfatteren har ikke haft til Agt at skrive et Leksikon over Fakta, men en videnskabelig Oversigt, der placerer de svenske Fænomener indenfor Emnet i deres internationale Sammenhæng og navnlig indenfor den nordeuropæiske Kulturzone. Denne, der menes oprindeligt at have været nær beslægtet med Nordasiens, kom allerede i Oldtiden ud for en kraftig og langvarig Paavirkning fra Middelhavskulturen. Dens Rester kan dog forventes at have levet videre i Periferien yderst mod Nord, og paa Grundlag af disse skal man kunne rekonstruere den oprindelige Kultur.

Allerede Dispositionen: Baadformede Slæder og Skindslæder, Opbyggede Slæder, Kaner, Kærrer og Slædekærrer, firhulede